

Virginia Henderson

Virginie Henderson byla výjimečná žena a zdravotní sestra. Ve své době byla vynikající ošetřovatelkou, která svojí činností výrazně ovlivnila i tu naši. Redakce časopisu Home Healthcare Nurse požádala Dr. Ruth Knollmueller, kolegyni a osobní přítelkyni paní Hendersonové, aby naspala o životě Virginie, jejím učení a filozofii, které přineslo na ošetřovatelství nový pohled.

Virginie zemřela 16. března 1996 ve věku 98 let. Její smrt přinesla konec tehdejší éry ošetřovatelství. Virginie se totiž během svého života věnovala profesionální odpovědnosti a přemýšlela nad zlepšením ošetřovatelské péče. Podle jejích kolegyně byla velkorysá a měla zájem o ostatní. Zanechala toho za sebou tolik dobrého, že bychom si z ní měli vzít příklad.

Ráda trávila čas ve svém krásném a pohodlném pokoji, plném sbírkami obrazů, knih, porcelánu a dalších suvenýrů z jejích cest, na kterých byla se svými přáteli, studenty nebo kolegy. Konverzaci s lidmi vnímala jako umění a velmi se jí zabývala. Uměla vést diskuze na nejrůznější témata a vždy měla svůj názor. Nebyla však sebestředná a názory ostatních vždy vyslechla, zajímala se o ně a brala je rovnocenné k těm svým. Dala vždy možnost ostatním se vyjádřit.

Virginie oplývala svým šarmem a vlastním stylem. Někdo by mohl její styl popsat jako z dřívější doby, ale její intelekt a zvědavost byly stejně aktuální, jako tehdejší nejdůvěryhodnější mladý člověk. Přítelkyně na Virginii vzpomíná velmi hrdě. Zmiňuje její šikovné ruce, které se nebála použít. Paní Hendersonová byla kreativní žena, která byla sama sobě švadlenou a návrhářkou. Většinu svých šatů si totiž sama šila až do svých 90 let. Ručně psala dopisy a pozdravy lidem, kteří ji zaujali laskavostí, nebo odpovědi na sociální pozvání. Její dopisy zahrnovaly zamýšlené osobní poznámky a povzbuzení. Její rukopis byl vždy úhledný a elegantní. Často používala obal z blahopřání, které, jak bychom dnes řekli – recyklovala. Vystřiženou část s vlastnoručním dopisem vložila do obálky a darovala přátelům, nebo z přání vytvořila kalendář pro vlastní poznámky. Při oslavě svých 90. narozenin v roce 1988 obdržela kytici 90 rudých růží od organizace ve Spojeném království pro pracovníky v oboru ošetřovatelství (Royal College of Nursing). Jakmile růže odkvetly, otrhala okvětní lístky růží a vyrobila pro své přátele ze starého koše okrasný košík jako poděkování a vzpomínku. Opravdu měla štědré a kreativní ruce a nebála se je použít, přátelé si jejich darovaných výrobků velmi cení.

Virginie velkoryse věnovala svůj čas studentům a kolegům. Sdílela s nimi vždy nové nápady na vzdělání v ošetřovatelství, praxi nebo výzkumu a ráda diskutovala o dříve zavedených myšlenkách.

Virginie byla velmi produktivní od svého začátku v ošetřovatelské praxi, ovšem prvních více než 30 let nebyla veřejně známa. Teprve posledních 30 v jejím životě byla profesně významná, byla to doba, kdy začala být uznávanou v ošetřovatelství.

Narodila se 30. listopadu 1897, promovala v roce 1921 na armádní ošetřovatelské škole při Nemocnici Waltera Reeda ve Washingtonu, DC., jako jedna z mnoha zdravotních sester, které vystudovaly zkrácený obor, který byl důsledkem vytížení ošetřovatelské péče způsobené první světovou válkou. Jejimi spolužačkami byly další úspěšné zdravotní sestry. Lulu Wolf Hassenplug byla zakládající děkankou univerzity v Kalifornii v Los Angeles – School of Nursing, Ruth Weaver Hubbard působil v oblasti veřejného zdraví a pracoval pro Visiting Nurse Service ve Filadelfii více než 25 let a Margaret Anthony Tracy, který působil jako vedoucí vysokoškolského vzdělání

v oboru ošetrovatelství na Univerzitě v Kalifornii v San Francisku. Virginie pokračovala ve vzdělání, obdržela magisterský titul a působila jako vědecký pracovník na Yale University School of Nursing.

Její knihy byly významnými příspěvky k ošetrovatelské literatuře. Dřívější vydání knihy „Zásady a praxe“ vyšlo jako učebnice pro studenty zdravotnických škol. „Index ošetrovatelských studií“ byl dokončen v roce 1972 a obsahoval čtyři části, ve kterých Virginie shromáždila a klasifikovala analytické a historické aspekty všech tehdejších významných výzkumů z oblasti ošetrovatelství, vydaných v angličtině od roku 1900 do roku 1959. Jednalo se tak o první obsáhlý výzkum v ošetrovatelství. Uznání se toto velkolepé dílo dočkalo v roce 1990, kdy Mezinárodní asociace sester 'Sigma Theta Tau', sídlící v Indianě (USA), pojmenovala svoji první elektronickou knihovnu po Virginii Hendersonové.

Virginiiina definice ošetrovatelství byla zpočátku napsaná v brožuře, ale v průběhu let se stala základem pro knihu „Základní principy ošetrovatelství“. Nadčasové znění definice je dodnes stále relevantní a často zmiňovaná. Používáme jej dodnes bez ohledu na obor, ve kterém zdravotní sestra pracuje. Virginie definici vylepšovala a roku 1978 ji publikovala v díle „Principy a praxe ošetrovatelství“, takto:

„Jedinečnou úlohou ošetrovatelství je pomáhat nemocným a zdravým při vykonávání činností podporujících zdraví, uzdravování nebo zabezpečení poklidné smrti, které by mohly tyto osoby vykonávat i bez pomoci, pokud by měly dostatek potřebných sil, vůle anebo znalostí, a provádět to tak, aby jim sestra pomohla opět získat nezávislost tak rychle, jak je to jen možné“.

Definice hovoří o péči, prevenci, podpoře zdraví, sdílené péči s lékařem, rehabilitaci a samotné praxi v ošetrovatelství. To jsou pojmy, s nimiž jsme dnes obeznámeni, velkou zásluhu na tom má právě Virginie Hendersonová. Virginie pokračovala v publikaci dalších vědeckých článků. Opírala se o jasná data a zajímala se o výzkum. Její zahraniční cesty často vyústily vyznamenáním a zároveň je držitelkou několika čestných titulů.

Pohled na význam ošetrovatelství je propojen i do domácí zdravotní péče, jejíž plán je ovlivněn možnostmi plátce, který musí péči pokrýt. Často jsou zaměňovány pojmy „služba“ a „péče“. Zatímco služba je někomu provedena, péče vyžaduje čas a znamená mít za někoho odpovědnost. Podle Virginie má role sestry pomáhat zdravému i nemocnému jedinci ke zdraví či zotavení tak, jako by to oni sami nejlépe provedli, kdyby k tomu měli dostatečnou sílu, vůli a znalosti, aby dospěli k soběstačnému fungování nebo mírumilovné smrti. Historicky je cílem ošetrovatelství soběstačnost péče pacienta a jeho rodiny. Očekává se, že sestra bude učit, asistovat a doprovázet pacienta k jeho soběstačnosti.

Virginie se ošetrovatelství věnovala celý svůj život teoreticky i prakticky. Kladla důraz na zaznamenávání pozorování pacientů a poskytla 14 základních potřeb v poskytovaných ošetrovatelské péče, které rozdělila do čtyř základních oblastí: biologické, psychologické, sociální a spirituální. Tento holistický přístup je dodnes uznáván a využíván v praxi.

14 základních potřeb pacienta podle Virginie Henderson:

biologické oblast

1. normální dýchání
2. dostatečný příjem potravy a tekutin
3. vylučování
4. pohyb a udržování vhodné polohy
5. spánek a odpočinek
6. vhodné oblečení, oblékání a svlékání
7. udržování fyziologické tělesné teploty
8. udržování upravenosti a čistota těla
9. odstraňování rizik z životního prostředí a zabraňování vzniku poškození sebe i druhých

psychické oblast

10. komunikace s jinými osobami, vyjadřování emocí, potřeb, obav a názorů
11. učení, objevování nového

sociální oblast

12. smysluplná práce
13. hry nebo účast na různých formách odpočinku a rekreace

spirituální oblast

14. vyznávání vlastní víry